

SRP
State Research
Programme

**Projekts «Inovātīva un iekļaujoša pārvaldība sabiedrības iesaistes,
uzticības, komunikācijas veicināšanā»**

Drošībošanas elementu izpausmes Latvijas valdības komunikācijā

Mg.sc.soc. Mārtiņš Pričins

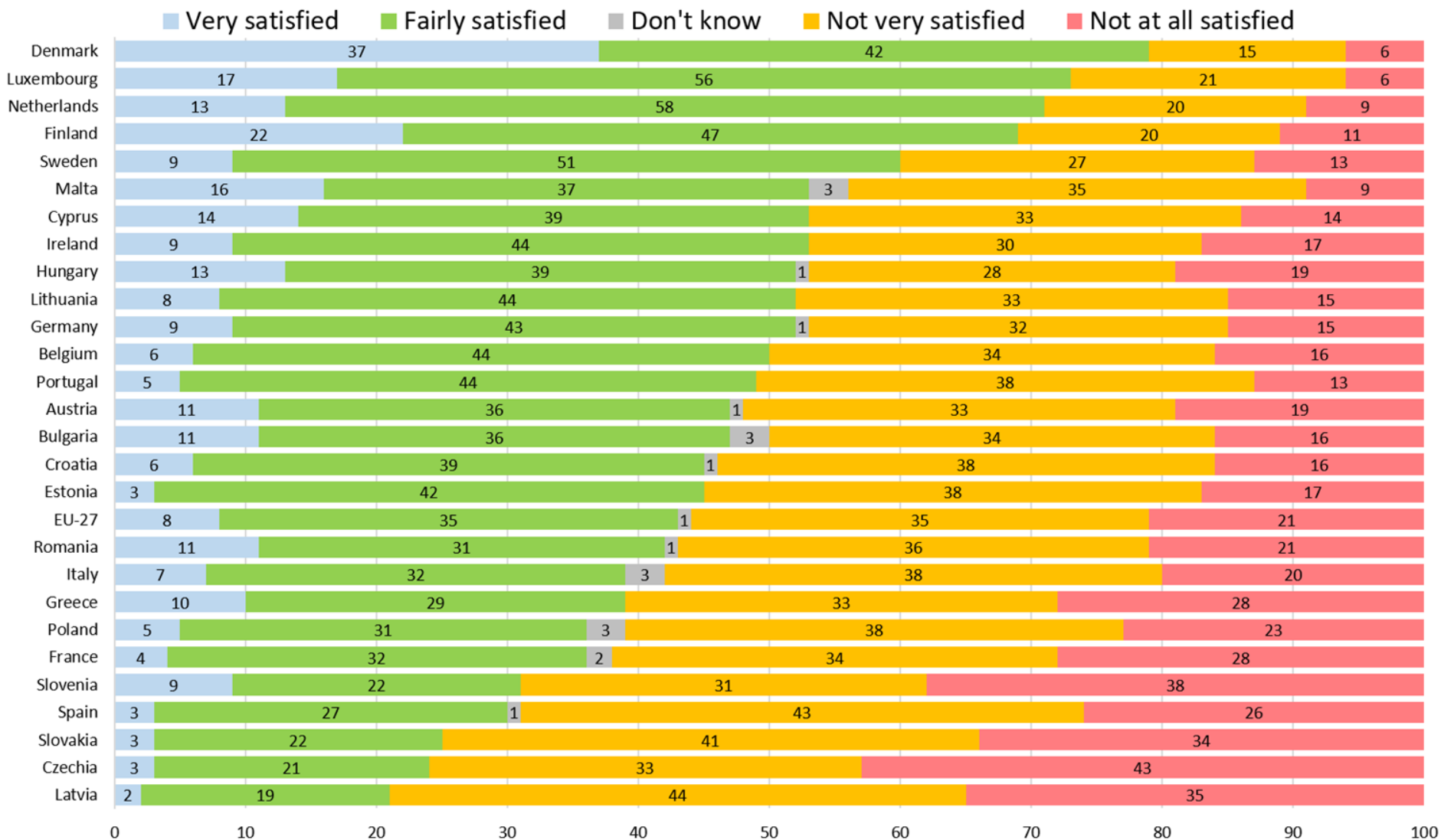
Mg.sc.soc. Anastasija Tetarenko-Supe

Konteksts

- Covid-19 mainīgās sekmes: no pirmā viļņa veiksmes līdz līderpozīcijām saslimstības rādītājos.
 - Politiskās nesaskaņas: konflikti politisko partiju vidū.
 - Sabiedrības zemā uzticēšanās parlamentam, valdībai un politiskajām partijām.
 - Mediju fragmentācija.
 - Medijpratības un mākslīgā intelekta izaicinājumi.
-

In general, how satisfied are you with the measures taken to fight the coronavirus pandemic by the government?

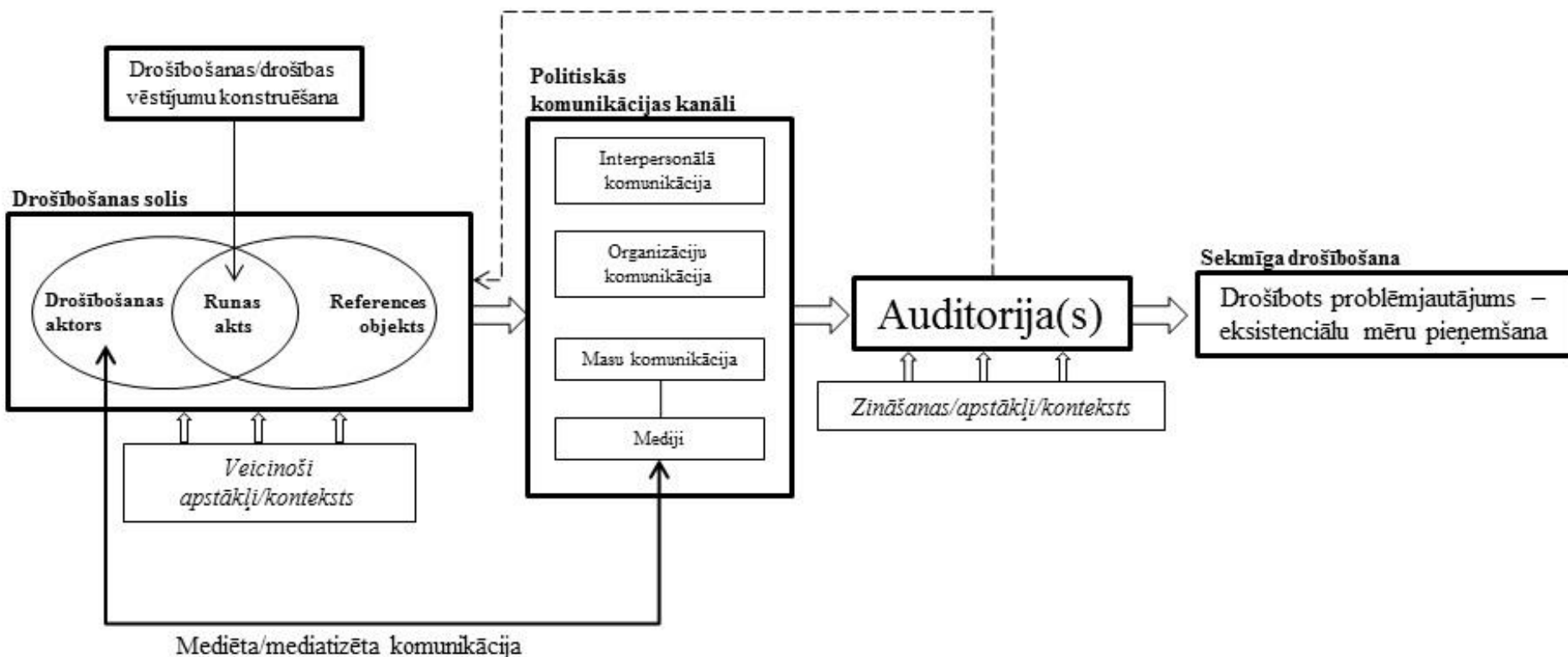
Standard Eurobarometer 94 – February 2021 - March 2021

Drošībošanas jēdziens

- Drošībošana ir process, kurā subjekti no ikdienas politiskajiem jautājumiem tiek pārveidoti par «drošības» jautājumiem, tādējādi ārkārtas pasākumus tiek ļauts izmantot drošības vārdā.
- Drošībošanu var uzskatīt par politizācijas ekstrēmāku versiju.
- Problējautājums kļūst par drošības problēmjaudājumu ne tādēļ, ka pastāv reāli eksistenciāli draudi, bet gan tādēļ, ka problēmjaudājums tiek prezentēts kā eksistenciāls drauds, gadījumus, kad problējautājumu drošības dimensija noteikta ar likumu vai citiem tiesību aktiem. Līdz ar to precīzu drošībošanas definīciju un kritērijus veido intersubjektīva draudu noteikšana ar pietiekamu pievilcību, kam ir būtiska politiska ietekme.
- Lai drošībošanas solis noritētu veiksmīgi, auditorijai ir jāpieņem drošībošanas solis.

Drošībošanas ietvars (modeļa autore: Anastasija Tetarenko-Supe)

Metodoloģija

- Kontentanalīze (LETA ziņu arhīvs; kopumā ap 3800 publikāciju)
 - **Covid-19 gadījums**
 - Pirmais posms: ārkārtējā situācija 2020.g. 12.marts – 9.jūnijs.
 - Otrais posms: 2020.g. rudens-ziema (“Draugi, nav labi” 2020.g.novembrī; gada nogalē vakcīnu iepirkums ignorēts, ĀS: 2020.g. 9.novembris – 2021.g. 6.aprīlis)
 - (Trešais posms: 2021.g. 6.jūlijs - 21.oktobris (vasaras sākumā akadēmiskā ekspertu padome pārstāj komunicēt)
 - VM paziņo par stratēģisko Covid-19 ierobežošanas plānu rudenim
 - 21.oktobris-14.novembris – mājsēde
 - **Krievijas iebrukums Ukrainā**
- Drošības solis → Apstākļi/konteksts → Auditorija ← Apstākļi/konteksts
- Aptaujas datu analīze
 - Reprezentatīva aptauja ar 1016 respondentiem

Pētnieciskie jautājumi

- Kā Latvijas valdība komunicēja par Covid-19 krīzi un drošīboja to?
 - Kā Latvijas valdība komunicēja par Krievijas iebrukumu Ukrainā un drošīboja to?
 - Kā Latvijas iedzīvotāji vērtē Latvijas valdības komunikāciju un risinājumus Covid-19 krīzes pārvarēšanai?
-

Covid-19 gadījums

I posms: 2020.gada pavasaris- vasara

- Bailes un neziņa kā vienojošs elements, kas sabiedrībai un politikas dalībniekiem liek pildīt un sekot līdzī prasībām mērķa – veselības – vārdā.
- Vēstījumu sinhronizēšana visai auditorijai.

II posms: 2020.gada rudens-ziema

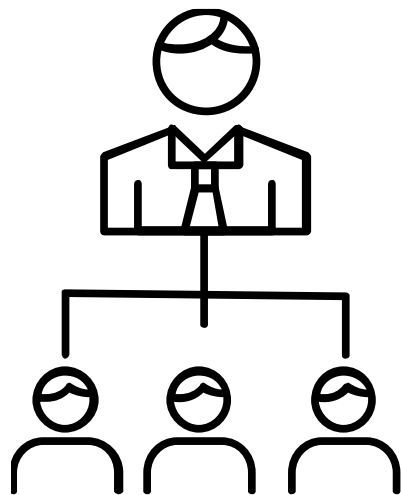
- Jauns drošībošanas process.
- Iepriekšējās saliedēšanās sašķēlusies.
- Valdības vēstījumos paplašinās references objektu loks: veselība, ekonomika, demokrātija u.c.
- Saasinās politiskā konkurence kritiskās epidemioloģiskās situācijas laikā.
- Drošībošanas procesa saturā mazinās ekspertu loma.

- Problēma: atdrošībošanas soļa neskaidrība (ierobežojumu atcelšana) un vēstījumu pretrunas (jauni ierobežojumi, jo neprecīzs nākotnes paredzējums).

III posms: 2021.gada vasara- rudens

- Skaidrs plāns: Covid-19 ierobežošana.
 - Cīņa par sekundāriem mērķiem: ekonomisko ierobežojumu samazināšana, stabilitātes saglabāšana valdībā.
 - Lielāks komunikācijas kanālu klāsts, taču pretrunīgs saturs un joprojām nepilnīga mērķauditoriju sasniegšana.
 - Sabiedrības fragmentācija «ticību» dēļ – valsts zaudē saikni ar valdības kritiķiem un citādi domājošajiem.
-

Krievijas iebrukums Ukrainā

I posms (2022.gada 24.-28.februāris)

- Valdības pārstāvji rīkojās proaktīvi savu nozaru ietvaros, stingri iestājās par Ukrainas atbalstu, solidarizējās ar Ukrainas iedzīvotājiem.
 - Tiek definēta pozīcija, vērtības un tālākās darbības.
 - Asi nosodīta Krievijas agresiju un brutālo iebrukumu Ukrainā.
 - Proaktīva reakcija un sadarbība ar vietējām iestādēm un starptautiskajiem partneriem.
 - Izvērtē palīdzības iespējas Ukrainai.
- Tiek identificēti vietējie riski un apdraudējumi.
 - Ekonomisko, infrastruktūras, aizsardzības, militāro un cilvēkresursu stiprināšana.

II posms: 2022.gada marts...

- Finansiālās, militārās un humānās palīdzības sniegšana Ukrainai.
- Iekšpolitisko jautājumu rašanās un saasināšanās kā šķērslis ātriem risinājumiem un šķelšanās iemesliem.
- Parādās problēmas, ar ko ir izaicinājums tikt galā arī pašlaik: trūkst skaidras argumentācijas, kāpēc iedzīvotājiem būtu jāatsakās no tūrisma, precēm, ienākumiem un citiem labumiem, kas līdz šim saņemti Krievijā un Baltkrievijā.

Aptaujas rezultāti (I)

- Valdībai par krīzes risinājumiem jākomunicē kā vienotam veselumam, nepieļaujot atšķirīgu viedokļu paušanu.

JĀ 33,5%, NĒ 66,5%

- Komunicējot par risinājumiem, valdībai jāizvairās no pretrunīgu vēstījumu paušanas.

JĀ 23%, NĒ 77%

Aptaujas rezultāti (II)

- Krīzes laikā efektīvākai noteikumu un ierobežojumu skaidrojumu komunicēšanai pieļaujama mediju satura ietekmēšana/cenzūra.

JĀ 8,8%, NĒ 91,2%

- Komunikācijai jānotiek visos kanālos, kurus izmanto cilvēki (tradicionālie mediji un sociālie mediji)

JĀ 41,7%, NĒ 58,3%

Aptaujas rezultāti (III)

- Komunikācijai jānotiek visās Latvijā plašāk lietotajās valodās
JĀ 44%, NĒ 56%

Latvieši (JĀ): 39,8%

Krievi (JĀ): 54,4%

Secinājumi

- Jo vienotāks un politisko spektru visaptverošāks bijis vēstījums, jo salīdzinoši labāki bijuši Latvijas infektoloģijas dati un saliedētība.
 - Saskaņā ar aptauju, 66,5% iedzīvotāju vēlas dzirdēt visus pastāvošos viedokļus un nevēlas atšķirīgu viedokļu noklusēšanu.
- Jautājumu drošībošana norit salīdzinoši veiksmīgi, taču problēmas rada atdrošībošanas process (risinājumi).
 - Palīdz pieturēšanās pie pamatvērtībām un mērķiem.
- Katrs ārkārtas notikums var iezīmēt citu potenciālo problemātiku, taču galvenie principi publiskajā vidē – sabiedrības kognitīvā, emocionālā un informatīvā noturība – ir tie paši.

Rekomendācijas (I)

- Jāsadarbojas ar attiecīgo nozaru ekspertiem.
 - Valdības skaidra, nepretrunīga, ekspertizē balstīta komunikācija var sekmēt ieviešamo politiku izdošanos.
 - Jāidentificē nozaru eksperti un autoritātes, kas attiecīgu situāciju ārkārtas gadījumos var tikt operatīvi iesaistīti konkrēto jautājumu risināšanā.

Rekomendācijas (II)

- Komunikācija ar sabiedrību jāīsteno, fokusējoties uz skaidru ieguvumu-zaudējumu izklāstu.
 - Augstas intereses un iesaistes jautājumos sabiedrība sagaida detalizētu informāciju.
 - Iedzīvotāji ir gatavi uz laiku atteikties no ikdienas dzīvē ierastā briesmu priekšā, saņemot racionālu un pamatotu skaidrojumu tam, kāpēc un kāda mērķa labad tas nepieciešams.
 - Jāņem vērā, ka sabiedrībā pastāv atšķirības (ienākumi, sociālais stāvoklis, vērtības u.c.)

Rekomendācijas (III)

- Uzticēšanās krīzes laikā jāizmanto arī alternatīvas personas, līderi, mediji.
 - Jāidentificē dažādu iedzīvotāju grupu viedokļu līderi, kuriem ir augsta reputācija un uzticēšanās, kuriem ir potenciāls sasniegt un pārlicināt noteiktu mērķauditoriju.
 - Reģionu sasniedzamība ar reģionālo mediju, vietējo organizāciju u.c. palīdzību.

Paldies!

Martins.Pricins@lu.lv

Anastasija.Tetarenko@gmail.com